

Jens Jørgen Brunsvik: Vi har en av Europas modernaste cellulosafabriker.

Skutskär — det "glömda" bruket: — Vi skall bli det sista massafästet som faller

SKUTSKÄR (SVd). Skutskärsverket står som ett sista svart utropstecken där Dalälven efter fullgjort värv får rinna ut och försvinna i det anonyma havet.

Både verket och älven arbetar för Stora Kopparberg, detta hedenösföretag som en gång härskade över alla naturtillgångar i mellansverige och som än idag är landets näst största skogs- och skogsindustri-företag och en av de största kraftproducenterna.

Dalälven har fått slingra sig ut och in genom ett 15-tal av företgets kraftverk i Dalarna som vattnat oändliga Stora Kopparbergsskogar innan den når Skutskär, på gränsen mellan Uppland och Gästrikland. Hitt kommer den visserligen numera, s.k.a. tornhätt, flödet som verket ska tugga ihop och koka massa av kommer inte längre farande på vattnet. Flötningsuppgiften har övertagits av isstilar och tåg, även om en och annan expertrost enbart gör gällande att älven än idag skulle kunna sköta den syssla billigare och bättre.

Lite bortglömd
Trots att Skutskärsverket är Stora Kopparbergs sista industri och den ledande svenska massatillverknaren ligger den lite bortglömd vid sidan av allfarvägarna, särskilt sen Edan förtädes någon mil inåt landet.

Inte ens Karl-Erik Forsslund, han med "Vi går över dagstänkta berg", som åkte längs älven i decennier och nedtecknade varenda detalj han såg i sina 21 volymer "Med Dalälven från källorna till havet", kom någonstans fram till Skutskär. Kanske tänkte han inte lukten. Alla rengipattier till trots är den in idag ett litet trädskum. Den mest vilddotande dalaskog mätte tvillingen få lukta ruttna ägg ett tag innan den blir pappermassa.

Minuter kvar
Och helt värdier man sig aldrig. Det kan t.ex. Jens Jørgen Brunsvik, som är chef för verket, berätta. Han är visserligen

Av NINA ERSMAN

från Norge och har inte varit mer än ett par år i Skutskär, men massatillverkning har han godigen erfarenhet av från andra håll.

Den dag man inte känner lukten längre är man så förgiftad att man inte har många minuter kvar att leva, säger han uppmuntrande. Men den dagen kommer nog aldrig till Skutskär. Det är lätt att tro på Jens Jørgen Brunsviks försäkran att detta är ett av Europas absolut modernaste och effektivaste cellulosafabriker.

Det hela är genomdatoriserat och styrs från ett kontrollrum som nästan överträffar Barsebäck. Här kan den som föredrar sig på datorernas myllrande siferspråk, kurvor och diagram, genast få veta allt som händer minsta träffita på dess väg till massabalen.

Verket tillverkar blekt sulfatcellulosa av både barr- och lövved, vilket sedan går vidare till pappersbruk för att bli linare kartong eller tryckpapper. Dessutom tillverkas, s.k. fluffmassa, som används mest till tvättning i barnblöjor.

I korthet går proceduren till så att veden först barkas av, huggs till flis, kokas tillsammans med lut och blir fibrer som sedan tvättas, silas, blekas och torikas innan massan pressas ihop till vita sockerbitliknande balar prydd mörka

med Stora Kopparbergs emblem.

Under processen alstrar verket nästan all sin egen energi, bl.a. genom att ta tillvara och förbränna barken till ånga som driver en turbin.

Avsättningsproblem
Trots att denna imponerande modernitet dras Skutskärsverket med samma lösningsbekymmer som resten av den svenska massatillverkningen. Detta fast verksamhetsområdet är riktigt samma svåra huvudvärk för den stora skogsägaren Stora Kopparberg som för konkurrenterna. Ca hälften av allt virke till verket kommer från den egna koncernens skogar, och bara 10 procent består av dyr import. Det är framförallt avsättningen som är problemet. Båren en liten del av slutprodukten går vidare till Storas pappersbruk Kvarnsveden och Grycksbo. Hela 80 procent är beröende av efterfrågan ute i världen, och den frägar för närvarande helt enkelt inte efter alla de 400 000 ton massa som Skutskär kan få ut sig på ett år.

1980 blev ett rent förlustår, 1981 blev klart oförlidligt ställdt och 1982 ser inte heller särskilt lovande ut, medger Jens Jørgen Brunsvik. Verket har fått stoppa upp produktionen och permittera ett par gånger de senaste åren, senast i fe-

ruari i år, då 400 permitterades och resten av de ca 1 000 anställda fick sitta med underhållsarbeten ett par veckor.

Nu på sensommaren är en av de tre produktionslinjerna avstängd, vilket dock inte har medfört någon permittering. En datoriserad processindustri kräver i stort lika mycket (eller lite) personal för att drivas till 70 procent som till 100.

Faller sist
Men att Skutskärsverket inte skulle överleva i längden? Jens Jørgen Brunsvik slår energiskt ifrån sig varje sådan tanke.

— Vi blir i så fall det sista massafästet som faller, säger han med övertygelse. Däremot låter han inte lika säker på hur det ska gå för systerföretaget Sandmire längre upp längs östkusten. Där tillverkas oölet massa som har ännu dystrare marknadsutsikter.

Nr 6 ute!

Sveriges **managementtidning** samarbetar med **FORTUNE** — världens största managementtidning.

Utspänningssamtal. • Testa din managementprofil. • Födningstidningarna du ett unikt test som du kan skicka in och få analysen för 125 kronor.

• Kan Detroit bli ett Japan? • Första utmaningen om bilindustrin i USA • Effektiva materialhantering spar miljör • Så här vänder de nya cheferna vinstkurvan uppåt • Nu skjutas väst.

Finns i Pressbyrå. Prenumerera på tel 08-21 42 80.

Affärsekonomi Management Värtavägen 55 11538 Sthlm

Chemical Reactor Engineering

Kalmar 27 Sept — 1 Oct 1982

For whom intended
This course has been developed for scientists, designers and engineers who require a better understanding of design, operation and performance of industrial reactors.

Samtliga föreläsare i kursen är engelsktalande varför kursen hålls på engelska språket.

Kursen vänder sig till Ingenjörer och övriga tekniker, som i sitt arbete kommer i kontakt med eller har kontinuerlig kontakt med utländska kunder och leverantörer m fl.

Kursen vänder sig till Alla dem som har eller planerar verksamhet i främmande länder.

Ansökan och detaljprogram tfn 08-21 17 70 eller 08-14 20 00 Barbro Svensson

STF Ingenjörutbildning
Ingenjörutbildning Box 1419, 111 84 STOCKHOLM, Tfn 08-14 20 00

SEK

Aktiebolaget **Svensk Exportkredit** (Swedish Export Credit Corporation)

US\$ 75,000,000
Medium Term Facility

Managed by **PKBANKEN SVENSKA HANDELSBANKEN**

Provided by Föreningsbankernas Bank Gotabanken (Luxembourg) S.A. PKBanken Skaraborgsbanken Skånska Banken Sundsvallsbanken Svenska Handelsbanken Uplandsbanken Vermlandsbanken Östgotabanken

Agent **PKBANKEN**

August 1982

Tyska för tekniker

Mannheim 9—23 okt 1982

Kursen vänder sig till Ingenjörer och övriga tekniker, som i sitt arbete kommer i kontakt med eller har kontinuerlig kontakt med utländska kunder och leverantörer m fl.

Ansökan och detaljprogram tfn 08-21 17 70 eller 08-14 20 00 Barbro Svensson

TALA INTE I MIKRO ELLER MIKRO TALA I MONROE!

Kostar som en mikro. Kan som en mini.

Gratis, datoranvändare! Glada nyheter för dig som tror att du vuxit ur mikrodatorerna och måste investera i en dyr minidator. Låt du de andra mikrodatormarknads slängas mot sina begränsningar i prestanda. Några minidatorer blir de aldrig.

Låt du minidatorerna försöka överträffa varandra i prestanda — och pris. Billiga som mikrodatorer är de inte. Det är bara Monroe — Gränsöverskridaren som kostar som en mikro men kan som en mini.

Vilken annan mikrodator kan som en mini?

- Flera arbetsuppgifter kan utföras samtidigt med ett multi-task fleranvändarsystem.
- Databashantering med ISAM ger åtkä till databas, t.ex. med fritt val av sökord.
- Direkt Minnes Access (DMA) ger snabb minneshantering.
- Kommunikation med stora och små datorer (IBM:s inklusive SNA/SDLC, UNIVAC, CDC m fl) och i billigt nätverk över trefrådbandledning.
- Expansionsmöjligheter med DataBoard 4680 ger många industritillämpningar.

Svar: Ingen utom Monroe — Gränsöverskridaren

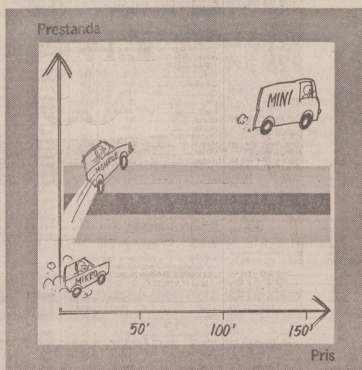
Multi-task betyder många bollar i luften samtidigt.

Monroe är en av de ytterst få mikrodatorerna med ett operativsystem som ger verklig s k multi-task. Dvs samtidigt som du t.ex. registrerar de senaste dagboksposterna kan du utföra andra arbetsuppgifter (tasks). T ex låta huvudboken skrivas ut på skrivaren samtidigt som du via telefonnätet läser in det senaste månadsboksutslaget från en annan dator.

Svenska program som använts i två år.

Monroes kompletta administrativa programpaket är svenskt och har använts i två år. För ordbehandling finns WORDSTAR. För tekniska kalkyler och beräkningar SUPERCAL. Monroe finns också i en grafikvariant. Dessutom är Monroe ett utmärkt hjälpmedel för dig som vill kunna skriva egna program.

Monroe — Gränsöverskridaren

Gränsöverskridaren är en stolt, svensk innovation.

Yvs, svenskt! Monroe har utvecklets av svenska Dataindustrier AB med Lars Karlsson i spetsen. Det är ett av skälen till att Monroe också kallas ABC 800:s storebror. Det är vi stolta över.

Och Littonkoncernen i USA tror så mycket på konstruktionerna bakom Monroe att den första serien omfattar hela 40 000 exemplar. Och nu är det Sveriges tur. Vi som säljer, informerar och ger service står rustade över hela landet. En gränsöverskridare som utvandrart kommer äntligen hem. Vad sägs om en bekantskap? Posta då den här kupongen till OperativDator AB, Pyramidvägen 9B, 171 36 Solna.

Ja, jag skulle vilja lära känna den svensk-amerikanska Gränsöverskridaren. En broschyr passar mig bra.

NAMN _____

FÖRETAG _____

ADRESS _____

POSTNR/POSTADRESS _____

TELEFON _____

MONROE

OperativDator AB PYRAMIDVÄGEN 9B 171 36 SOLNA TEL 08 83 01 90